

ΙΣΤΟΡΙΑ ΚΑΤΕΥΘΥΝΣΗΣ Γ΄ ΛΥΚΕΙΟΥ**ΙΣΤΟΡΙΑ ΤΟΥ ΝΕΟΤΕΡΟΥ ΚΑΙ ΣΥΓΧΡΟΝΟΥ ΚΟΣΜΟΥ (1815 – ΣΗΜΕΡΑ)****Κεφάλαιο Ε΄: Ο Β΄ Παγκόσμιος Πόλεμος****1. Δοκίμια**

1. Σε κείμενο έκτασης 150 – 200 λέξεων, να περιγράψετε την αντίσταση των Ελλήνων κατά της γερμανικής εισβολής (Απρίλιος – Μάιος 1941) και ιδιαίτερα στη μάχη της Κρήτης. Να αξιολογήσετε τη σημασία της αντίστασης αυτής για την εξέλιξη της πορείας του Β΄ Παγκοσμίου Πολέμου.
2. Σε κείμενο έκτασης 200-250 λέξεων, να προσδιορίσετε τη σημασία της εισόδου της ΕΣΣΔ και των ΗΠΑ στον Β΄ Παγκόσμιο Πόλεμο και να εξηγήσετε με ποια γεγονότα συνδέεται η ανακοπή της νικηφόρας προέλασης του γερμανικού στρατού στην ΕΣΣΔ και του ιαπωνικού στρατού στον Ειρηνικό Ωκεανό.

2. Πηγές**1.****Συμφωνία του Μονάχου**

- I. *«Η διευθέτηση του προβλήματος της Τσεχοσλοβακίας, η οποία έχει τώρα επιτευχθεί, είναι – κατά τη γνώμη μου – μόνο το προλούδιο (προοίμιο) για μια μεγαλύτερη διευθέτηση, με την οποία η Ευρώπη ολόκληρη μπορεί να βρει την ειρήνη. Αυτό το πρωί είχα άλλη μια συνομιλία με το Γερμανό Καγκελάριο Χερ Χίτλερ και εδώ είναι το έγγραφο το οποίο φέρει το όνομά του καθώς και το δικό μου [ο Τσάμπερλαιν, λέγοντας αυτό, ανέμιζε το έγγραφο στο πλήθος, το οποίο τον επευφημούσε]...»*

Δήλωση του πρωθυπουργού Νέβιλ Τσάμπερλαιν κατά την επιστροφή του από το Μόναχο στο αεροδρόμιο Heston, στο Λονδίνο στις 30 Σεπτεμβρίου 1938.

Πηγή: http://en.wikipedia.org/wiki/Neville_Chamberlain (απόδοση στην ελληνική).

- II. *«Ο διαμελισμός της Τσεχοσλοβακίας ισοδυναμεί με μια ολοκληρωτική υποταγή των δυτικών δημοκρατιών μπροστά στην απειλή των Ναζι ότι θα κηρύξουν πόλεμο. Μια τέτοια παραχώρηση δεν θα φέρει ούτε την ειρήνη ούτε την ασφάλεια στην Αγγλία και στη Γαλλία. Αντίθετα, τοποθετεί αυτά τα δύο κράτη σε μια κατάσταση πολύ πιο επικίνδυνη ... Το να πιστεύουμε ότι κερδίσαμε την ασφάλειά μας με το να παραδίδουμε ένα μικρό κράτος στα δόντια των λύκων είναι μια θανάσιμη ψευδαίσθηση.»*

Δήλωση του Ουίνστον Τσόρτσιλ στον Τύπο μετά την υπογραφή της Συμφωνίας του Μονάχου (Σεπτέμβριος 1938).

Πηγή: Β. Σκουλάτος, Ν. Δημακόπουλος, Σ. Κόνδης, *Ιστορία Νεότερη και Σύγχρονη, τεύχος Γ΄, Γ΄ Ενιαίου Λυκείου*, ΟΕΔΒ, Αθήνα 1999 (έκδοση ΙΑ΄), σελ. 295.

ΘΕΜΑΤΑ ΠΑΓΚΥΠΡΙΩΝ ΕΞΕΤΑΣΕΩΝ

- α. Να παρουσιάσετε τις διαφορετικές εκτιμήσεις των δύο Βρετανών πολιτικών σχετικά με το αποτέλεσμα της Συμφωνίας του Μονάχου που προκύπτουν από τα πιο πάνω παραθέματα.
(4 μονάδες)
- β. Ποιος από τους δύο Βρετανούς πολιτικούς δικαιώθηκε από τα γεγονότα του 1939; Τεκμηριώστε την απάντησή σας.
(6 μονάδες)

2.

Οι Ρούντολφ Βρμπα και Άλφρεντ Βέτσλερ δραπέτευσαν, τον Απρίλιο του 1944, από το στρατόπεδο συγκεντρώσεως του Άουσβιτς. Δύο μήνες αργότερα δημοσίευσαν ένα κείμενο (*Vrba-Wetzler Report*) στο οποίο περιέγραφαν με λεπτομέρειες τη ζωή στο στρατόπεδο. Το κρεματόριο περιλαμβάνει ένα μεγάλο θάλαμο, ένα θάλαμο αερίων και ένα φούρνο. Οι άνθρωποι συγκεντρώνονται στον μεγάλο θάλαμο, που χωρά περίπου 2000 άτομα. Εκεί υποχρεώνονται να βγάλουν τα ρούχα τους και δίνεται σε όλους ένα κομμάτι σαπούνι και μια πετσέτα σαν να πήγαιναν για λουτρό. Κατόπιν συγκεντρώνονται όλοι στον θάλαμο αερίων, που σφραγίζεται ερμητικά. Τότε άνδρες των SS, που φορούν μάσκες αερίων, διοχετεύουν στην αίθουσα αέριο από τρία ειδικά ανοίγματα. Μετά από τρία λεπτά όλοι είναι νεκροί. Τα άψυχα σώματα μεταφέρονται, στη συνέχεια, στο φούρνο με κάρα για να καούν.

Πηγή: www.spartacus.schoolnet.co.uk/

Ευαγγελία Λούβη – Δημήτρης Χρ. Ξιφαράς, *Νεότερη και Σύγχρονη Ιστορία Γ΄ Γυμνασίου*, ΟΕΔΒ, Αθήνα 2008, σελ. 127.

Αφού μελετήσετε την πιο πάνω πηγή και με βάση τις ιστορικές σας γνώσεις να απαντήσετε στα πιο κάτω ερωτήματα:

- α. Με ποιο γεγονός σχετίζεται το πιο πάνω κείμενο; Να αναφέρετε τις άλλες πρακτικές εξόντωσης που επινοήθηκαν και εφαρμόστηκαν από τους Ναζί.
- β. Ποιες είναι, κατά την κρίση σας, οι σημαντικότερες συνέπειες του Β΄ Παγκοσμίου Πολέμου για την ανθρωπότητα; Να αιτιολογήσετε την απάντησή σας.

3.

ΘΕΜΑΤΑ ΠΑΓΚΥΠΡΙΩΝ ΕΞΕΤΑΣΕΩΝ

«Από το Στετίνο* στη Βαλτική μέχρι την Τερνέστη** στην Αδριατική, ένα σιδηρούν παραπέτασμα έχει απλωθεί κατά μήκος της (ευρωπαϊκής) Ηπείρου. Πίσω από τη διαχωριστική αυτή γραμμή βρίσκονται όλες οι πρωτεύουσες των παλαιών κρατών στην κεντρική και ανατολική Ευρώπη. Η Βαρσοβία, το Βερολίνο, η Πράγα, η Βιέννη, η Βουδαπέστη, το Βελιγράδι, το Βουκουρέστι και η Σόφια, όλες αυτές οι διάσημες πόλεις και οι πληθυσμοί γύρω τους βρίσκονται κάτω από αυτό που πρέπει να ονομάσω σοβιετική σφαίρα και όλοι υπόκεινται με τον ένα ή τον άλλο τρόπο, όχι μόνο σε σοβιετική επιρροή, αλλά σε μεγάλο – και τις περισσότερες φορές αυξανόμενο – βαθμό στον έλεγχο της Μόσχας. [...] Τα κομμουνιστικά κόμματα, τα οποία ήταν πολύ μικρά σε όλες αυτές τις ανατολικές χώρες της Ευρώπης, έχουν ανέλθει σε εξέχουσα θέση και δύναμη πολύ περισσότερη από τις ψήφους τους και επιζητούν παντού να αποκτήσουν ολοκληρωτικό έλεγχο. Αστυνομικές κυβερνήσεις επικρατούν σχεδόν παντού και μέχρι στιγμής, με εξαίρεση την Τσεχοσλοβακία, δεν υπάρχει πραγματική δημοκρατία. [...] Αυτή σίγουρα δεν είναι η ελεύθερη Ευρώπη την οποία πολεμήσαμε να κτίσουμε. Ούτε είναι μια Ευρώπη η οποία επιτρέπει μια μόνιμη ειρήνη. [...] Δεν πιστεύω ότι η Ρωσία επιθυμεί τον πόλεμο. Αυτό που επιθυμεί είναι οι καρποί του πολέμου και η απεριόριστη εξάπλωση της δύναμής της».

Αποσπάσματα ομιλίας του Βρετανού πρωθυπουργού Τσόρτσιλ στις ΗΠΑ ενώπιον του Προέδρου Τρούμαν, 5 Μαρτίου 1946.

«Δεν μπορεί κανείς να ξεχάσει το ακόλουθο γεγονός: Οι Γερμανοί διενήργησαν την εισβολή τους στη ΕΣΣΔ μέσω της Φινλανδίας, της Πολωνίας, της Ρουμανίας, της Βουλγαρίας και της Ουγγαρίας. Οι Γερμανοί μπορούσαν να κάνουν την εισβολή τους μέσα από αυτές τις χώρες γιατί, εκείνη τη χρονική στιγμή, υπήρχαν κυβερνήσεις στις χώρες αυτές εχθρικές απέναντι στη Σοβιετική Ένωση. Κατά τη διάρκεια της γερμανικής εισβολής και κατοχής, η Σοβιετική Ένωση είχε 20 εκατομμύρια περίπου απώλειες σε ανθρώπινες ζωές. [...] Μπορεί κάποιος να προσπαθούν να ρίξουν στη λήθη αυτές τις θυσίες των Σοβιετικών, που συνέβαλαν στην απελευθέρωση της Ευρώπης από το χιτλερικό ζυγό. Αλλά η Σοβιετική Ένωση δεν μπορεί να τις ξεχάσει. Επομένως, πώς μπορεί να εκπλήσεται κάποιος, επειδή η Σοβιετική Ένωση, μεριμνώντας για τη μελλοντική της ασφάλεια, προσπαθεί ώστε αυτές οι χώρες να έχουν κυβερνήσεις φιλικές προς τη Σοβιετική Ένωση;»

Αποσπάσματα συνέντευξης του Σοβιετικού ηγέτη Στάλιν στην εφημερίδα Πράβντα, 14 Μαρτίου 1946.

(Τα δύο παραθέματα βασίζονται σε αποσπάσματα από:

- Winston Churchill, *The Sinews of Peace*. Quoted in Mark A. Kishlansky, ed., *Sources of World History* (New York, Harper Collins, 1995) pp. 298-302. (<http://www.historyguide.org/europe/churchill.html>)
- Modern History Sourcebook (<http://www.fordham.edu/Halsall/mod/modsbook46.asp#The Cold War>).
- Columbia American History Online (<http://caho-test.cc.columbia.edu/ps/10099.html>).
- S. Berstein & P. Milza, *Ιστορία της Ευρώπης*, Αθήνα 1997, τόμ. 3, σ. 177.
- *Η Μεγάλη Ιστορία του 20ού αιώνα*, Αθήνα 2002, τόμ. 5, σ. 14.)

Στετίνο*: Πόλη στα Βορειοδυτικά της Πολωνίας.

Τερνέστη**: Πόλη στα Βορειοανατολικά της Ιταλίας.

Με βάση τα παραθέματα της προηγούμενης σελίδας και αξιοποιώντας τις ιστορικές σας γνώσεις, να απαντήσετε στα πιο κάτω ερωτήματα:

- (α) Ποια είναι η θέση του Τσόρτσιλ το 1946 για τις προθέσεις και τις επιδιώξεις της Σοβιετικής Ένωσης; Πώς δικαιολογεί ο Άγγλος πρωθυπουργός αυτή του τη θέση; **(6 μονάδες)**
- (β) Ποια επιχειρήματα αντιτάσσει ο Στάλιν στις θέσεις του Τσόρτσιλ υπερασπιζόμενος τη σοβιετική πολιτική; **(6 μονάδες)**
- (γ) Με ποιες συμφωνίες που είχαν συναφθεί μεταξύ των δύο μερών (1944 και 1945) σχετίζονται οι πιο πάνω δηλώσεις; **(3 μονάδες)**

ΘΕΜΑΤΑ ΠΑΓΚΥΠΡΙΩΝ ΕΞΕΤΑΣΕΩΝ

Το στρατιωτικό μέρος της σύγκρουσης άρχισε να εκτυλίσσεται μετά τα αιματηρά γεγονότα της πλατείας Συντάγματος, τόπο του συλλαλητηρίου του ΕΑΜ στις 3 Δεκεμβρίου, όταν σκοτώθηκαν τουλάχιστον δέκα διαδηλωτές από πυρά των δυνάμεων ασφαλείας. [...] Στις 4 Δεκεμβρίου ο ΕΛΑΣ θα αναλάμβανε επίθεση και θα επιτύγχανε να καταλάβει τα περισσότερα αστυνομικά τμήματα των Αθηνών. [...]

Στις 12 Φεβρουαρίου θα υπογραφόταν τελικά η συμφωνία της Βάρκιζας, μετά από διαπραγματεύσεις δέκα ημερών μεταξύ της κυβέρνησης και της Αριστεράς. Οι σημαντικότεροι όροι της αφορούσαν τον αφοπλισμό της Αριστεράς, το σεβασμό των πολιτικών και κοινωνικών πεποιθήσεων των πολιτών, [...], την εκκαθάριση των δημοσίων υπηρεσιών από τους συνεργάτες των αρχών Κατοχής και τα όργανα της δικτατορίας που είχε προηγηθεί, και τη συγκρότηση εθνικού στρατού. Ειδικά για το πολιτειακό προβλεπόταν η διεξαγωγή δημοψηφίσματος εντός του 1945 και η διενέργεια εκλογών στη συνέχεια, το συντομότερο δυνατόν. Τέλος, προβλεπόταν η παροχή γενικής αμνηστίας για τα πολιτικά αδικήματα. Εισαγόταν όμως ένας κρίσιμος περιορισμός, ο οποίος θα αποδεικνυόταν καθοριστικός για τον εκτροχιασμό της επιχειρούμενης πολιτικής διευθέτησης: Εξαιρούνταν από την αμνηστία τα κοινά ποινικά αδικήματα [...]. Επρόκειτο για την εξαίρεση που θα επέτρεπε τη δίωξη των ανταρτών του ΕΛΑΣ κατά το επόμενο διάστημα και θα δημιουργούσε πολύ σύντομα την ψυχολογία του διωκόμενου στο σύνολο της Αριστεράς...

Πηγή: Σωτήρης Ριζάς, *Απ' την Απελευθέρωση στον Εμφύλιο*, Εκδόσεις Καστανιώτη,

Αφού μελετήσετε το πιο πάνω παράθεμα και με βάση τις ιστορικές σας γνώσεις να απαντήσετε στα πιο κάτω ερωτήματα:

- α.** Σε ποια στρατιωτική σύγκρουση αναφέρεται το πιο πάνω παράθεμα, πότε συνέβη και με ποια πολιτική κρίση σχετίζεται; **(3 μονάδες)**
- β.** Να αναφέρετε πέντε (5) όρους που περιλάμβανε η Συμφωνία της Βάρκιζας, σύμφωνα με το πιο πάνω παράθεμα. **(5 μονάδες)**
- γ.** Να εξηγήσετε τι εννοεί ο συγγραφέας όταν αναφέρει «κατά το επόμενο διάστημα θα δημιουργούσε πολύ σύντομα την ψυχολογία του διωκόμενου στο σύνολο της Αριστεράς». Στην απάντησή σας να αναφερθείτε σε συγκεκριμένα γεγονότα. **(4 μονάδες)**